

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (HISTORY)
EXAMINATION: MAY- 2026
SECOND SEMESTER

Subject: Socio-Economic History of the Marathas (HISMJC-203)

Date: 11/05/2026

Total marks: 100

Time: 2.00 pm to 5.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

- 1) Enumerate the importance of archeological and literary sources for Maratha History.
- 2) State the influence of geographical factors on socio – economic life the Maratha period.
- 3) Elaborate the functioning of social structure under Marathas with special reference to caste, class and tribes.
- 4) Review the currency and banking system under the Marathas.
- 5) Evaluate the regime of Chhatrapati Shivaji as a popular ruler of the masses.
- 6) Examine the nature of Trade and commerce under the Marathas.

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

- 1) Discuss the importance of forts in shaping up of the Maratha History
- 2) Discuss the various aspects of community life under the Marathas.
- 3) Elaborate the concept of Maharashtra Dharma.
- 4) Explain the Contribution of saint- poets to Maratha History.
- 5) Discuss the nature of urbanization under the Marathas.
- 6) Elaborate the nature of social life in the Maratha period with special reference to the balutedari system.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

- १) मराठ्यांच्या इतिहासलेखनासाठी पुरातत्वशास्त्रीय आणि वाङ्मयीन साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- २) मराठा कालखंडातील सामाजिक आणि आर्थिक जीवनावर भौगोलिक घटकांचा झालेला परीणाम विशद करा. जाती, जमाती आणि वर्ग यांच्या विशेषसंदर्भासह मराठेकालीन समाजव्यवस्था कशी कार्यरत होती हे स्पष्ट करा.
- ३) मराठेकालीन चलन व पतव्यवस्थेचा आढावा घ्या.
- ४) जनसामान्यांचा लोकप्रिय नेता म्हणून छत्रपती शिवाजीच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- ५) मराठेकालीन व्यापार-उदिमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

- १) 'मराठ्यांच्या इतिहासाला साकार करण्यात किल्ल्यांचे महत्त्व कोणते'—चर्चा करा
- २) मराठ्यांच्या सामाजिक जीवनाच्या विविध पैलूंची चर्चा करा.
- ३) 'महाराष्ट्र धर्म' ही संकल्पना सविस्तर विशद करा.
- ४) मराठ्यांच्या इतिहासातील संतकवीचे योगदार स्पष्ट करा.
- ५) मराठेकालीन नागरीकरणाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- ६) बलुतेदारीच्या विशेष संदर्भासह मराठाकालीन सामाजिक जीवन स्पष्ट करा